

Internationella sjöfågelräkningar i Blekinge i januari 2012

Mats Olsson

Så har då 37:e året för räkning av sjöfåglar i mitten av januari genomförts. Att ha en obruten svit av räkningar i så många år är oerhört värdefullt. Att kunna jämföra olika arters antal och fluktuationer är mycket spännande. Siffrorna ingår i den internationella räkningen som organiseras från Lund av Leif Nilsson. Dessa sätts in i ett vidare perspektiv som täcker stora delar av Europa. Genom räkningarna har man koll på förändringar som bl a kan leda till beslut om skydd av övervintringsområden.

Metoden är att räkna alla svanar, gäss, simänder, dykänder, skrakar, lommar, doppingar, skarvar, rördrommar, hägrar, rörhöns, sothöns och alkor. En karta delar in Blekinge i ca 200 sektorer och som nås med hjälp av bil och fötter. Sektorernas vattenyta spanas av och samtliga av de ovan observerade arterna räknas och sätts senare in i ett Excel-dokument. Som komplettering används även *Svalan* och då har jag tagit med alla arterna och vad som är rapporterat under perioden mellan 7 och 22 januari. De observationer som tas med i materialet är fåglar som inte sträcker utan är stationära. Risken finns att någon av dessa ändå är passerande fåglar, men det rör sig om enstaka individer och dessa påverkar inte resultatet i helhet. Huvudräkningsdagar var 14 – 15 januari, och den huvudsakliga räkningen skedde dessa dagar.

Denna vinter har varit mild med öppet vatten i stort sett längs hela Blekinges kust. I samband med räkningen kom det dock en kallperiod med följd att flera vikar frös och sjöfågeln tvingades flytta längre ut i skärgården. Det finns alltid en del fågel som ligger ”utomskärs” dvs. utom synhåll för denna landbaserade räkning. Under årets räkning så var det i istället för snö mycket vatten, vilket gjorde att vissa lokaler i östra Blekinge var svåra att nå. Över tid så har dock dessa lokaler alltid varit dåligt fyllda med änder.

Artgenomgång

Knölsvan (*Cygnus olor*) och sångsvan (*Cygnus cygnus*) var drygt 1200 individer respektive drygt 120. Liksom under tidiagre räkningar så har vi försökt titta på fördelningen av gamla respektive unga svanar. Ungdödligheten är större under de senare åren och det visade sig även i år att det var förhållandevis låga antal unga knölsvanar. Däremot har det i Karlshamn hela vintern funnits två familjer med sju ungar i varje.

Grågåsen (*Anser anser*) 2011 års räkning 6 ex och i år 2376 räknade ex(!). Kanadagåsen (*Branta canadensis*) steg från 1 ex 2011 till 183 i år. Några sädgäss (*Anser fabialis*) och 30 vitkindad gås (*Branta leucopsis*) kunde också räknas in. Antalet gäss som kommer med vid räkningen är oftast slumpartat, huruvida de befinner sin på någon kustlokal eller betande på någon inlandslokal.

Gräsanden (*Anas platyrhynchos*) var den klart talrikaste simanden med nästan 13 500 ex. Under 2011 var det endast 4 890 ex. Gräsanden har sina favoritområden, men var i år spridd på betydligt fler lokaler. Bland de övriga simänderna var snatteranden (*Anas strepera*) med 20 ex och kricka (*Anas crecca*) med 132 ex.

Viggen (*Aythya fuligula*) på topp med nästan 45 000 ex och utgör som vanligt den största andelen av Blekinges övervintrande sjöfågel. Maxsiffran för vigg under dessa 37 år av räkningar var 2009 med nästan 55 000 ex. Brunanden (*Aythya ferina*) dubblade sig i antal till dryga 1300 ex från 2011 års 672 ex. Berganden (*Aythya marila*) har brukat hålla till borta vid området innanför Hasslö mot Almö och det gjorde de även i år. Ejder (*Somateria mollissima*) endast några få ex liksom alfågel (*Clangula hyemalis*), sjöorre (*Melanitta nigra*) och svärta (*Melanitta fusca*). Knipan (*Bucephala clangula*) förekom i ganska normalt antal med dryga 2 500 ex.

Salskraken (*Mergus albellus*) hade färre individer denna vinter, en halvering nästan till 682 mot 1073 ex 2011. Salskraken har haft en uppåtgående trend med ökat antal övervintrare. Stora flockar har kunnat ses på flera lokaler med uppåt 150 ex, Almö-området är ett sådant. Småskranken (*Mergus serrator*) däremot var betydligt färre än tidigare vintrar. En ganska tydlig västlig förekomst kan ses i siffrorna fortfarande. I år var det tvärtom mot 2011 fler storskrakar än småskrakar. Storskraken (*Mergus merganser*) ökade sin numerär från 435 till dryga 860 ex.

Smålom (*Gavia stellata*) och storlom (*Gavia arctica*) kunde konstateras med endast 1 ex vardera. Smådoppingen (*Tachybaptus ruficollis*) slog rekord 2010 med hela 62 ex, 2011 blev det 8 ex och i år 12 ex. Detta är ett säkert tecken på att de två tidigare kalla och stränga vintrar har skördat sina offer. Skäggdoppingen (*Podiceps cristatus*) gjorde tvärtom mot 2011 och ökade till nästan 400 ex. Gråhakedopping (*Podiceps grisegena*) och svarthakedopping (*Podiceps auritus*) sågs med 6 respektive 1 ex.

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*) lärde sig snabbt att inte dra iväg ”för långt” utan ökade med över 600 ex mot 2011 och var dryga 800 ex kvar. Vi vet att skarvarna som finns i Blekinge under vintern inte häckar här utan är ”turister” från ostkusten och andra sidan Östersjön. Efter räkningsperioden har det setts en rördrom (*Botaurus stellaris*) i vassområdena och det var i Karlshamn vid Munkahusviken. Men det lär

ha stått fler ex i vassarna eftersom de är svåra att upptäcka. Hägern (*Ardea cinerera*) har denna vinter ökat sitt numerär lite grann till 14 ex. Rörhönan (*Gallinula chloropus*) har även den lämnat Blekinge för endast 1 ex sågs under perioden. Sothönan (*Fulica atra*) som de senaste tio åren stadigt ökat i antal gör vintern 2011 en djupdykning ner till knappa 1 700 ex, för att 2012 åter öka upp till dryga 4700 ex.

Bland alkorna så har det setts en tordmule (*Alca torda*) under räknings-perioden. Ingen sillgrissla (*Uria aagle*) eller tobisgrissla (*Cephus grylle*) kunde räknas in.

Art	2009	2010	2011	2012	Max	Min
Knölsvan	2098	1954	1446	1223	2395	231
Mindre sångsvan	0	0	0	0	1	0
Sångsvan	472	226	152	122	472	12
Sädgås	1120	128	0	6	1200	0
Bläsgås	9	3	0	0	32	0
Grågås	3461	280	6	2376	4039	0
Kanadagås	1420	483	1	183	1420	0
Vitkindad gås	0	0	0	30	7	0
Gravand	0	0	0	0	7	0
Bläsand	4	1	0	0	7	0
Snatterand	12	8	5	20	20	0
Kricka	68	6	7	132	457	0
Gräsand	11994	8413	4890	13475	14427	53
Stjärtand	3	0	0	0	3	0
Skedand	0	0	0	0	1	0
Brunand	1432	1137	672	1304	2304	22
Vitögdykand	0	1	0	0	1	0
Vigg	54988	29195	25947	44845	54988	3966
Bergand	884	988	254	390	1073	0
Ejder	6	4	6	12	119	3
Alförrädare	0	0	0	0	1	0
Alfågel	166	84	31	92	1463	24
Sjööorre	20	4	6	45	45	0
Svärta	7	10	1	5	43	0
Knipa	2335	2659	2038	2561	3577	252
Salskrake	1642	1621	1073	682	1642	36
Småskrake	667	150	583	365	876	26
Storskrake	1193	607	435	862	2314	146

Art	2009	2010	2011	2012	Max	Min
Smålom	2	1	0	1	14	0
Storlom	0	1	1	1	8	0
Obestämd islom	0	0	0	0	7	0
Vitnäbbad islom	0	0	0	0	1	0
Smådopping	50	62	8	12	62	0
Skäggdopping	585	264	136	393	585	2
Gråhakedopping	1	3	4	6	20	0
Svarthakedopping	3	1	1	1	8	0
Storskarv	523	258	201	823	1452	5
Rördrom	2	5	0	0	5	0
Häger	66	20	2	14	213	0
Rörhöna	3	6	1	1	4	0
Sothöna	11504	10471	1698	4711	12218	150
Sillgrissla	0	1	0	0	1	0
Tordmule	0	0	2	1	3	0
Tobisgrissla	1	0	5	0	32	0
Alkekung	0	0	0	0	4	0
Summa	96741	59055	39612	74694	96741	9561

Under åren 1976 – 2012 har det räknats 1 699 327 sjöfåglar, vilket pekar på hur viktig Blekinge är som område för övervintrande sjöfågel. Tio-i-topp listan ser ut som följer och där har grågåsen hoppat upp ett par placeringar till följd av årets antal.

1	Vigg	1 019 662
2	Gräsand	203 431
3	Sothöna	165 222
4	Knipa	70 658
5	Knölsvan	46 669
6	Brunand	39 965
7	Storskrake	36 845
8	Grågås	19 060
9	Salskrake	18 651
10	storskarv	17 522

Vi tre som envetet räknar vidare är Thomas Nilsson, Johan Wolgast och undertecknad och jag vill framföra ett STORT TACK för envisheten att föra denna nu snart unika serie vidare. Thomas och Johan ansvarar för sträckan Valjeviken – Järnavik och jag själv räknar övriga delar från Järnavik i väster till Bröms i öster, inkluderat de stora öarna.

Mats Olsson, Dalgången 23, 374 37 Karlshamn